

Remissversion Biblioteksplan Region Jönköpings län 2023-2025

Biblioteken ska verka för det demokratiska samhällets utveckling. Det sker genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning, främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

Biblioteksverksamheten i det allmänna biblioteksväsendet regleras i bibliotekslagen (SFS 2013:801). Lagen anger följande prioriterade grupper: personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska. Den poängterar också att folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar.

I bibliotekslagen anges att regioner och kommuner ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Tillsammans med Kungliga biblioteket ska de också följa upp hur de antagna biblioteksplanerna har utformats och hur de används.

Denna plan har tagits fram av och omfattar Biblioteksutveckling Region Jönköpings län och Sjukhusbiblioteken Futurum. Biblioteksutveckling som utgör den regionala biblioteksverksamheten är en del av kultursamverkansmodellen och ingår i sektionen för kulturutveckling. Uppdraget är att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller de folkbibliotek som är verksamma i länet. I arbetet med planen har dialog med bibliotekscheferna vid länets folkbibliotek därför förts. Sjukhusbiblioteken är en del av Futurum, enhet för forskning och utbildning i Region Jönköpings län med uppdraget att stödja kunskapsbaserad vård.

De utmaningar och behov som identifierats, formuleras i planen som strategiska fokusområden respektive utvecklingsområden. Tillgänglighet och ett inkluderande förhållningssätt är genomgående perspektiv, eftersom biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Biblioteksplanen är styrande för den egna biblioteksverksamheten och för de politiska beslut som rör den. För kommunala biblioteksplaner är den vägledande.

Planens syfte är

- att tydliggöra verksamheternas uppdrag, ansvarsområden och kompetens
- att vara ett stöd för prioritering och planering av utvecklingsinsatser

Biblioteksplanen fastställdes av regionfullmäktige [åå-mm-dd] och kommer att följas upp genom Region Jönköpings läns ordinarie styrsystem.

Biblioteksutveckling Region Jönköpings län

Verksamhetsidé

Dela kunskap – främja samverkan – möjliggöra utveckling

Målgrupp

Den primära målgruppen är personalen vid folkbiblioteken i Jönköpings län, där bibliotekscheferna är de främsta dialog- och samarbetsparterna.

Verksamhet

Biblioteksutveckling arbetar på strategisk nivå för att länets invånare ska erbjudas en relevant och jämlik biblioteksverksamhet av hög kvalitet. Utgångspunkten för verksamheten är folkbibliotekens behov och lokala förutsättningar samt bibliotekslagen, Regional kulturplan 2023-2025 Jönköpings län som verkar tillsammans med Regional utvecklingsstrategi 2020-2035 för att nå gemensamma målsättningar och andra styrdokument.

Arbetsformer

Biblioteksutveckling initierar, driver, handleder och följer upp projekt och processer i nära samverkan och dialog med folkbiblioteken. Ett handledande förhållningssätt som också är processororienterat främjar och stimulerar reflektion, kommunikation och lärande med koppling till forskning. Genom att tillsammans med folkbiblioteken söka, utforska och dela nya kunskaper samt prova nya metoder möjliggörs utveckling och främjas samverkan.

Biblioteksutveckling stödjer systematiskt förbättringsarbete med grund i biblioteksplanerna. Kvalitet och långsiktig hållbarhet säkras genom att arbetet baseras på forskning och beprövad erfarenhet. Att kontinuerligt följa upp och utvärdera utifrån användarperspektiv är viktiga delar. Gemensamma strategidokument är ett sätt att arbeta mer långsiktigt tillsammans med folkbiblioteken inom något fokusområde.

Omvärlden bevakas och analyseras kontinuerligt. Nätverksbyggande och kontaktskapande sker både inom och utanför bibliotekssfären lokalt, regionalt och nationellt för att skapa strategiska relationer och stärka bibliotekens roll och betydelse. Genom nätverk, forum och samverkan med övriga regionala biblioteksverksamheter och myndigheter är Biblioteksutveckling en aktör i det nationella bibliotekslandskapet. I verksamheten ryms även internationella utblickar.

Fokusområden

Biblioteken i samhället

Folkbiblioteken erbjuder unika möjligheter och är viktiga aktörer i sitt lokala sammanhang. Grunden för folkbibliotekens verksamhet är personalen, som förmedlar tjänster, medier och upplevelser genom att möta användare både digitalt och fysiskt. I ett samhälle i ständig förändring utvecklas bibliotekens verksamhet utifrån användarnas behov.

Biblioteksutveckling ska:

- stärka samverkan för fortsatt utvecklingskraft för folkbiblioteken
- stimulera ett ökat lärande och nya arbetssätt för att stärka folkbibliotekens förmåga att möta förändringar och utvecklas hållbart
- utforska bibliotekens demokratiska uppdrag tillsammans med folkbiblioteken
- stödja metodutveckling för att göra folkbiblioteken tillgängliga för prioriterade målgrupper och nya användare
- stödja folkbibliotekens barnrättsarbete med särskilt fokus på barns delaktighet och inflytande

Digital delaktighet och kompetens

Folkbiblioteken är en aktör i den digitala samhällsutvecklingen och medverkar till att skapa förutsättningar för invånarna att bli digitalt delaktiga. Digitaliseringen förändrar i snabb takt allt från medievanor och kommunikation till arbetssätt, samtidigt som olika grupper av människor befinner sig i digitalt utanförskap.

Biblioteksutveckling ska

- främja samverkan mellan folkbiblioteken och lokala aktörer inom digital delaktighet

- tillsammans med folkbiblioteken utforska och synliggöra vad digital transformation innebär för verksamheten
- bidra till folkbibliotekens kompetensutveckling inom medie- och informationskunnighet (MIK)
- stödja folkbiblioteken i metodutveckling med särskilt fokus på grupper i digitalt utanförskap

Läsfrämjande, berättelser och bildning

Folkbibliotekens uppdrag att främja språkutveckling och stimulera till läsning relaterar till att skapa förutsättningar för att aktivt kunna delta i det demokratiska samhället. Det tar sin utgångspunkt i det nationella målet för litteratur- och läsfrämjande: att alla i Sverige ska, oavsett bakgrund och med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar, ges möjlighet att utveckla en god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet.

Berättelsen och berättandet är en del av kulturarvet. Tillgång till litteratur, upplevelsen av det lästa och det egna skapandet är förutsättningar för bildning. Det vidgade text- och litteraturbegreppet innebär att alla uttrycksätt är meningsskapande.

Biblioteksutveckling ska

- bidra till folkbibliotekens kompetensutveckling inom litteraturförmedling och läsfrämjande
- stödja folkbibliotekens arbete med att skapa hållbara strukturer för samverkan över professionsgränser
- stärka och stimulera folkbibliotekens arbete med tidiga insatser för små barns språkutveckling
- stödja folkbiblioteken i metodutveckling med särskilt fokus på tillgänglig läsning
- utveckla samverkan med högskolor och universitet för att stärka relationen mellan forskning och praktik

Sjukhusbiblioteken Futurum

Målgrupper

Målgrupper är personal, patienter, anhöriga, studenter och allmänheten. En prioriterad grupp är barn och unga som besöker vården i egenskap av patient eller anhörig. Vårdpersonal i verksamheter som har avtal med regionen omfattas också av sjukhusbibliotekens service.

Verksamhet

Sjukhusbiblioteken Futurums verksamhet syftar till att ge personal i Region Jönköpings län förutsättningar att utveckla sin kompetens inom kunskapsbaserad vård. Det omfattar stöd i det dagliga kliniska arbetet såväl som fortbildning och stöd inom forskningsarbete.

Som öppna och tillgängliga platser, nära men ändå skilda från vårdmiljön, utgör biblioteken en hälsofrämjande miljö för både patienter, närstående och personal. Berättelser och berättande har en rehabiliterande potential, vilket lägger ytterligare lager till bibliotekens läsfrämjande uppdrag. Genom litteraturen kan patienter och anhöriga också få kunskap och fördjupad förståelse för den situation de befinner sig i. Verksamheten bidrar på så sätt till att öka patienters möjlighet att vara delaktiga i sin egen vård. Detta är i linje med patientlagen (SFS 214:821), som anger att hälso- och sjukvården så långt som möjligt ska utformas och genomföras i samråd med patienten.

Ett övergripande mål för Sjukhusbiblioteken Futurum är också att bidra i Region Jönköpings läns arbete med att möta framtidens behov av hälso- och sjukvård och omställningen till Nära vård.

Arbetsformer

Sjukhusbiblioteken erbjuder en kunskapsfrämjande miljö och pedagogiskt stöd. Det innefattar exempelvis att utbilda och handleda i informationssökning, genomföra sökuppdrag samt att

omvärldsbevaka. I dialog med användarna väljer bibliotekarierna ut vilka fysiska och elektroniska resurser – böcker, tidskrifter, databaser och kliniska kunskapsstöd – som ska köpas in.

Sjukhusbiblioteken bedriver ett kontinuerligt utvecklingsarbete kring biblioterapeutisk metod med läsning och skrivande i olika former. Barnbiblioteket Glänta är en viktig del i arbetet och ett nav för samverkan och utveckling av ett stärkt barnperspektiv kring läsfrämjande och kultur i vårdmiljön, både för barn som är patienter och barn som anhöriga.

Utvecklingsområden

Sjukhusbiblioteken Futurum ska

- arbeta för ökad tillgänglighet och mer jämlik service i Region Jönköpings län
- utveckla biblioterapeutiska arbetssätt för barn och vuxna och bidra till att skapa fler läs- och hälsofrämjande vårdmiljöer
- utforska behov och möjligheter att särskilt stödja Region Jönköpings läns universitetssjukvårdsenheter
- utveckla verksamheten i nära dialog med bibliotekets användare och genom samverkan; internt i Region Jönköpings län och externt främst via det nationella sjukhusbibliotekssamarbetet Eira samt lärosätena Jönköping University och Linköpings Universitet.

Referenser

[Bibliotekslag \(SFS 2013:801\)](#)

[Mål för kultur - Regeringen.se](#)

[Patientlag \(SFS 214:821\)](#)

Regional kulturplan 2023-2025 Jönköpings län

[Regional utvecklingsstrategi 2020-2035](#)

[Tillsammans möter vi framtidens behov av hälsa och sjukvård 2020-2030](#)